

2/12

Mikroekonomie

2+1, NPMKB

Teoretický úvod do problematiky mikroekonomie

Ing. Kamila Turečková, Ph.D.

Ekonomie

- *Ekonomie je společenskovední disciplínou, která studuje chování ekonomických subjektů s cílem vysvětlit a popsat mechanismy, prostřednictvím nichž jsou ve společnosti rozdělovány vzácné zdroje mezi vzájemně si konkurující užití.*
  - ekonomické subjekty
  - cíle ekonomických subjektů
  - mechanismy (činnosti)
  - vzácné zdroje – výrobní faktory
- dle předmětu chování na **normativní** a **pozitivní**
  - normativní ekonomie
  - pozitivní ekonomie
- dle předmětu zkoumání na **mikroekonomii**, **makroekonomii** a **mezinárodní ekonomii**

Mikroekonomie

- *Mikroekonomie se soustřeďuje na zkoumání chování jednotlivých ekonomických subjektů na dílčích trzích.*
  - co je to trh?
  - typy trhu (dle místa, předmětu, druhu a množství)
  - funkce trhu
    1. co a kolik vyrábět: definice struktury a množství výroby
    2. jak vyrábět: stanovení vyrábějícího subjektu, způsobu výroby, určení zdrojů a nástrojů výroby
    3. pro koho vyrábět: pravidla, podle kterých dojde k rozdělení produktů mezi spotřebitele
  - elementy trhu (nabídka, poptávka, cena, konkurence)
- *Mikroekonomická teorie je především zaměřena na analýzu chování jednotlivců v rámci teorie spotřebitelské poptávky a teorie alokace času, a na chování firem v rámci teorie firmy a problematiku volby výstupu firmy v souvislosti s tržním prostředím.*

Pojmy a principy

- Statek
  - omezený (vzácný) a neomezený
  - užitečný a neužitečný
  - hmotný a nehmotný
  - volný a ekonomický
- Princip vzácnosti, teze o omezenosti zdrojů
- Princip porovnání nákladů a užitku (prospěchu)
- Ekonomický přebytek
  - spotřebitelův přebytek
  - přebytek výrobce
- Náklady obětovaných příležitostí
- Efektivnost
- Produktivita
  - práce
  - kapitálu
- Dělbá práce
- Racionalita, racionální chování, racionální nevědomost

Základní ekonomické systémy

- Má-li ekonomický systém dobře fungovat, měl by plnit následující funkce:
  1. alokovat zdroje mezi alternativní užití
  2. kombinovat tyto zdroje za účelem výroby statků
  3. rozdělovat vyrobené statky
  4. vytvářet impulsy pro rozvoj jednotlivce a celé společnosti
- *zvykový systém*
- *centrálně plánovaný systém*
- *tržní systém*
- *smíšený systém*

Ekonomické sektory

- Sektorová (odvětvová) struktura ekonomiky představuje rozložení jednotlivých ekonomických aktivit sloučených do logických skupin (odvětví, sektorů) a jejich vzájemné zastoupení v celku.
  1. *primární sektor*
  2. *sekundární sektor*
  3. *terciární sektor*
  4. *kvartální sektor*

Základní metody a nástroje ekonomické analýzy. Model.

- formalizované nebo neformalizované zobrazení reálně fungující ekonomiky
- analytický rámec, s jehož pomocí dochází k určitému zjednodušení reality s tím, že v daném modelu jsou ponechány jen podstatné charakteristiky (prvky), které pomohou pochopit klíčové vztahy v daném systému
  - cílem ekonomického modelu je usnadnit vysvětlení jednotlivých ekonomických jevů (zjednodušení reality, podstatné rysy)
    - nezahrnují každý rys ekonomiky
  - jsou sestavovány na pozadí stanovených předpokladů
  - jsou často tvořeny grafy a rovnicemi a mohou být formulovány verbálně, graficky nebo například matematicky
  - základními modely jsou:
    - model ekonomického (tržního) koloběhu
    - model hranice produkčních možností

Ekonomický koloběh

- **Model ekonomického koloběhu** je modelem, jenž schematicky znázorňuje vlastní organizaci národního hospodářství, přičemž ve své nejjednodušší podobě popisuje stacionární ekonomiku (jednoduchou ekonomiku se dvěma subjekty a ve které se nespoří ani neinvestuje).
  - koloběh znázorňuje jednotlivé **hmotné a peněžní toky**
    - hmotné toky představují pohyb výrobních faktorů od domácností k firmám a současně také pohyb zboží a služeb od firem k domácnostem
    - nehmotné (peněžní) toky korespondují s platbami, jež v podobě mezd, úroků, zisků a rent získávají domácnosti, které je následně vynakládají na nákup zboží na trhu zboží a služeb

Hranice produkčních možností

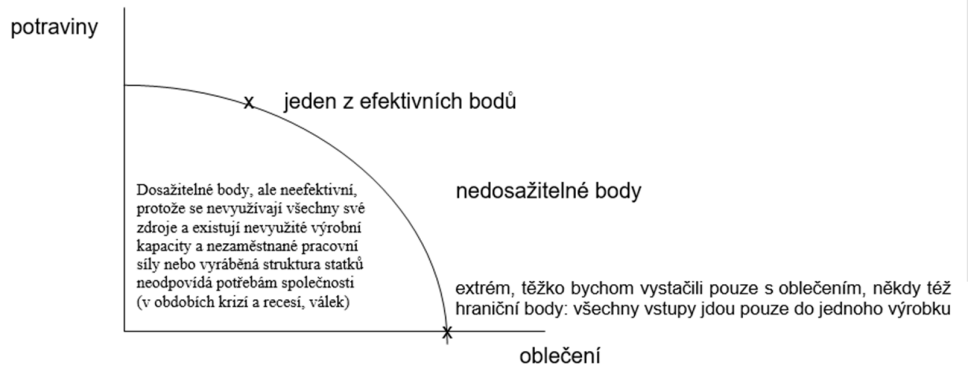
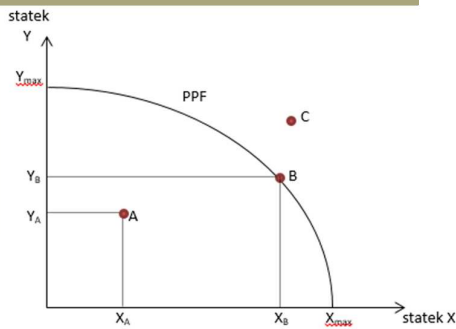
mikroekonomický pohled

- **Production possibilities frontier (PPF)**

- kombinace 2 statků, které je hospodářství schopno vyprodukovat se svými fyzickými a duševními zdroji (při daných disponibilních zdrojích a dané technologii)

- **Hranice PPF:**

- sklon PPF vyjadřuje náklady obětovaných příležitostí
- sklon PPF vyjadřuje schopnost dané ekonomiky přetvořit při plném využití výrobních faktorů jeden statek ve statek druhý, **sklon pak označujeme jako mezní míru transformace produktu (MRTP)**
- pohybujeme-li se po hranici, uvažujeme o struktuře výroby (output mix)

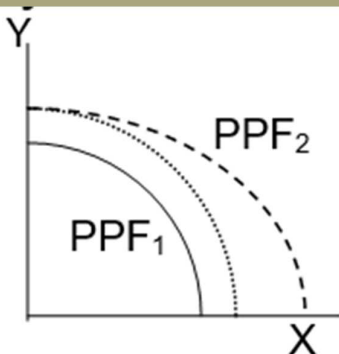

Hranice produkčních možností

- **Ekonomický růst (posuny v čase) kvantitativní a kvalitativní faktory (spíše makro pohled):**

- kladné technologické změny
- nové metody
- růst množství disponibilních kapacit a jejich využití
- růst počtu pracovníků a jejich kvalifikační úrovně
- růst produktivity
- inovace
- objevení nových nalezišť přírodních zdrojů
- politické události, změna klimatu ...

- **fyzická a institucionální hranice produkčních možností**

Funkce

Sklon funkce

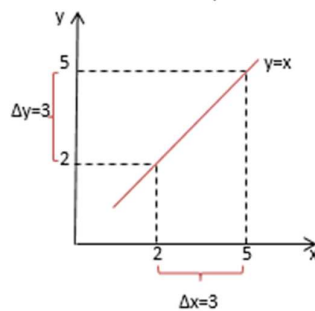
- **funkci (f)** chápeme jako matematickou formulaci vztahu, v němž hodnoty určitého počtu nezávisle proměnných ($x_1, \dots, x_n$) určují hodnotu závisle proměnné (y), neboli:

$$y=f(x_1, \dots, x_n)$$

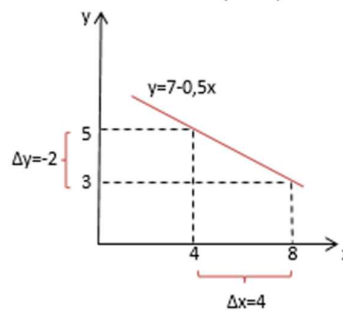
- podle počtu nezávislých proměnných pak hovoříme o jednofaktorové funkci ($y = f(x)$), dvoufaktorové funkci ($y = f(x_1, x_2)$), třífaktorové funkci ($y = f(x_1, x_2, x_3)$) atd.
- grafickým zobrazením lineární funkce je přímka a funkce nelineární křivka
- **sklon funkce** je mírou, která vyjadřuje změnu závislé proměnné (Δy) uvedené na ose y k proměnné nezávislé (Δx), kterou zaznamenáváme na ose x
  - sklon funkce lze také zjistit prostřednictvím první derivace dané funkce

Možnosti lineární funkce

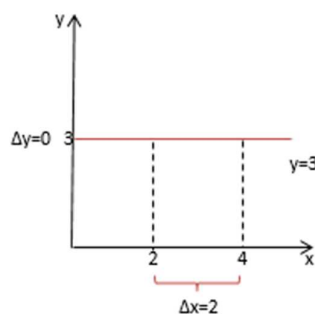
lineární funkce rostoucí
pozitivní vztah mezi proměnnými
sklon je kladný
sklon = $3/3 = 1$

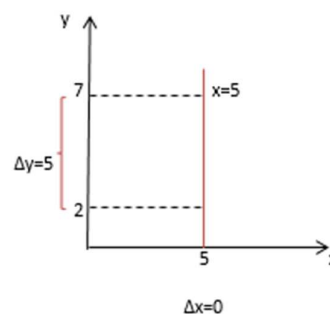
lineární funkce klesající
negativní vztah mezi proměnnými
sklon je záporný
sklon = $-2/4 = -0,5$

extrémy lineárních funkcí
úplná lineární nezávislost
sklon je roven nule
sklon = $0/2 = 0$

úplná lineární závislost
sklon je roven nekonečnu
sklon = $5/0 = \infty$

Určení optima

Rovnováha

- **oblast optimalizace** je spojená s rozhodovacími problémy jednotlivých tržních subjektů, zejména domácností (spotřebitelů) a firem
  - zjištění hodnot nezávisle proměnné či nezávislých proměnných, při nichž daný subjekt maximalizuje či minimalizuje svoji cílovou funkci
  - u matematického úhlu pohledu jde o hledání lokálního extrému

Určení maxima:	$df(x_1) / dx = 0$ (1derivace)	$d^2f(x_1)/dx^2 \leq 0$ (2derivace)	Určete bod optima funkce: $TU=18Q-3Q^2$ $MU=18-6Q=0 \quad Q=3$ $MU' = -6$, maximum
Určení minima:	$df(x_1) / dx = 0$ (1derivace)	$d^2f(x_1)/dx^2 \geq 0$ (2derivace)	Určete bod optima funkce: $TC=3Q^2-18Q$ $MC'=6Q-18=0 \quad Q=3$ $MC' = 6$, minimum

- **stanovení rovnováhy** je spojeno se vzájemným působením alespoň dvou tržních subjektů
  - typickým příkladem je hledání tržní rovnováhy prostřednictvím interakce nabídky a poptávky, kdy tržní rovnováha je dosaženo ve stavu, kdy je nabízené množství (firmou) totožné s množstvím poptávaným (spotřebiteli) na pozadí ustanovené rovnovážné ceny

Děkuji za
pozornost.